

Nikolicevo svjedočenje ponovo pod sumnjom

Author: [Stacy Sullivan](#)

Blagojevicevi i Jokicevi branioci pokušavaju dovesti u pitanje kredibilitet ključnog svjedoka optužbe

Advokati Vidoja Blagojević i Dragana Jokica – dvojice oficira bosanskih Srba kojima se sudi za srebrenički masakr – izveli su pred sud nekoliko dužnosnika iz okolnih bosanskih gradova s ciljem da dovedu u pitanje kredibilitet Momira Nikolića (oficira bosanskih Srba i jednog od najvažnijih svjedoka optužbe) i svoje klijente tako oslobode optužbi.

Nikolić je zajedno s Blagojevićem i Jokicom prvotno bio optužen za zločine u Srebrenici, ali je priznao krivicu i pristao svjedočiti protiv svojih nekadašnjih kolega; zauzvrat je tužilaštvo odlučilo povući najteže optužbe protiv njega i preporučiti sudu da mu izrekne blažu kaznu.

Premda je Nikolić, pogotovo izjavom koju je potpisao prošlog ljeta, tužiocima snabdio velikom količinom neophodnih podataka, na njegov je kredibilitet, ali i strategiju tužilaštva, pala sjenka kad se ispostavilo da je on zapravo priznao i zločine koje nije počinio, vjerojatno zbog toga što se nadao da će na taj način ostvariti bolju nagodbu. Njegova je laž ubrzo otkrivena, tako da nije ni usla u sporazum s tužilaštvom, ali je na njoj u kasnijoj fazi procesa počeo insistirati Majkl Karnavas (Michael Karnavas) – američki advokat i Blagojevićev branilac.

Nikolić je o odredbama sporazuma s tužilaštvom pregovarao prošlog svibnja/maja, ali je njegova laž otkrivena tek pet mjeseci kasnije, kada ga je – nakon što je svjedočio protiv Blagojevića i Jokica – unakrsno ispitivao Karnavas. Amerikanac je, naime, Nikolića prisilio na priznanje da je lagao kada je rekao da je osobno naredio ubojstvo 1.000 nenaoružanih Muslimana u selima Kravica i Sandici, kao i kada se “prepoznao” na fotografiji koju mu je pokazalo tužilaštvo.

Svi svjedoci koje je Karnavas tokom proteklog tjedna izveo, svjedočili su o operaciji ubijanja u Srebrenici koja se odigrala u periodu od 11. do 16. srpnja/jula 1995., pri čemu nijedan od njih nije potvrdio da je tih, presudnih dana, uopće video Blagojevića. S druge strane, skoro svi su doveli u pitanje Nikolicev kredibilitet i karakter.

Prvi svjedok koji je proteklog tjedna svjedočio bio je Aleksandar Tesić, općinski funkcionar iz Bratunca, koji je inače optužen da je tokom rata civilnu opremu i vozila davao na korišćenje vojsci. Tesić je potvrdio da je 12. srpnja/jula dobio hitno naredjenje da za potrebe Drinskog korpusa osigura sve raspoložive autobuse i gorivo u Bratuncu, a sve radi navodne evakuacije 20.000 Muslimana iz Srebrenice.

Prema Tesićevim riječima, u Bratuncu nije bilo mnogo autobusa – Zvornik je u tom pogledu bio mnogo bolje opremljen – ali je on ipak uspeo rekvirirati dva ili tri vozila od lokalnog prijevoznika.

U vrijeme kada je vojska bosanskih Srba uspostavljala kontrolu nad Srebrenicom, Tesić je otisao u Potocare s ciljem da – kako je rekao – vidi što se u stvari događa.

“Nije bilo vode, struje, velika je šteta bila načinjena”, rekao je on. “Svuda su bile hrpe smeca, uvjeti su bili nehigijenski. Čim smo stigli, počeli smo se cesati. Sve je bilo prepuno vaski, buva – užasno. Ljudima je bilo vrućina i bili su iscrpljeni”, rekao je on.

Tesić je u Potocarima vidio generala vojske bosanskih Srba, Ratka Mladica, kako se obraća Muslimanima. “Govorio im je da se ne plaše, da će im vojska bosanskih Srba pomoći”, prisjetio se Tesić. “Rekao im je da,

ukoliko to zele, mogu i da ostanu, ali da je, ukoliko zele otici, samo potrebno da to kazu i da ce im prijevoz biti odmah osiguran.”

Valjda u nastojanju da i svjedoka i svog klijenta oslobodi krivice za masakr koji je nakon toga uslijedio, Karnavas je Tesica zapitao je li povjerovao u Mladiceve rijeci.

“Ni za trenutak nisam pomislio da bi se tim ljudima moglo dogoditi ista lose”, odgovorio je Tesic. “Vjerujem da je general Mladic zelio prebaciti te ljude tamo gdje su oni zeljeli otici, tako da nisam sumnjao u ono sto im je govorio.”

Najznacajnji dio Tesicevog svjedočenja ticao se medjutim onoga sto je on vidio nadomak skladista u selu Kravica – gdje je, kako se vjeruje, nekoliko stotina Muslimana bilo ubijeno.

Dana 14. srpnja/jula, Tesicu je naredjeno da osigura prijevoz do Zvornika za grupu osamnaestogodisnjih i devetnaestogodisnjih regruta. Tim mladim ljudima tek sto je bio upucen poziv na odsluzenje vojnog roka i Tesic ih je odlucio otpratiti.

Na putu za Zvornik, prosli su pored skladista u Kravici, i to upravo u vrijeme dok se u njemu dogadjalo ubijanje.

“Prizor je za nas bio bolan i sokantan”, rekao je Tesic. “Pokraj skladista, gotovo svuda naokolo, bili su poslagani lesevi, na nacin na koji se slazu cjepanice. Ne znam koliko ih je bilo – mozda 200 ili 300. Mnogo.”

Tesic je rekao i da su autobusi bili prinudjeni krtati se veoma sporo, jer su se putem kretali i vojnici. Tako je bio u prilici zapaziti mnostvo pojedinosti.

“Nisam zelio da i djeca to vide”, izjavio je on, imajući na umu mlade regrute. “Bila su to zaista djeca, osamnaestogodisnjaci i devetnaestogodisnjaci, pa mi je zato bilo vrlo neprijatno zbog onoga sto su vidjeli.” A kada je Karnavas upitao Tesica jesu li ti mladici bili regrutirani za “operaciju ubijanja”, svjedok je reagirao razdrazljivo.

“O, ne”, odgovorio je on prvo na engleskom, a glas mu je bio uzbudjen i pun bola. “Oni su bili pozvani na redovno odsluzenje. Nisu to bili rezervisti, nego mladici koji tek sto su bili regrutirani. Bio je to njihov prvi dan u vojsci.”

Pred kraj unakrsnog ispitivanja, Karnavas je Tesica upitao je li na mjestu gdje su se dogodila spomenuta ubojstva sreo ikoga koga je poznavao iz Bratunca.

“Nisam prepoznao nikoga”, odgovorio je Tesic. “Kretali smo se veoma sporo, pa bih, da sam video nekoga koga znam, tu osobu sigurno i prepoznao, ali se to nije desilo iako sam mnogo godina zivio i radio u Bratuncu. Znam na stotine ljudi, mozda cak i citavu tisucu. Sigurno bih prepoznao svakog od njih da sam ih vidio – ali nisam.”

Najzad, Karnavas je svjedoka upitao je li se ikada sreo s Blagojevicem i je li mu tokom tih kobnih srpanjskih/julskih dana stigao ikakav nalog u vezi s autobusima ili strojevima za kopanje.

“Ne”, odgovorio je Tesic. “Ne sjećam se da sam ga ikada vidio, niti da su mi stigli bilo kakvi nalozi.”

Nakon Tesica je svjedocio Dragan Mirkovic, upravitelj bratunacke komunalne službe. On je pred sudom ispricao kako ga je, u vrijeme kada je srebrenicka operacija već bila u toku, pukovnik bosanskih Srba Ljubisa Beara pozvao u stab Srpske demokratske stranke (SDS) u Bratuncu.

Beara je tom prilikom pio, pa je i Mirkovica ponudio casom viskija. Mirkovic je odbio, nakon čega ga je Beara upitao raspolaze li komunalna služba strojem za kopanje i radnicima koji bi njome upravljali. Rekao je i kako u rudniku boksita u Milicima ima mnogo mrtvih, i da ih treba pokopati.

Mirkovic mu je odgovorio da nema ni opremu ni ljude za taj posao. A kada mu je još i predložio da pozove neku drugu kompaniju koja raspolaze potrebnim masinama, Beara se razbjesnio, ispsovao ga i rekao mu da se udalji.

Međutim, svjedok je i sljedećeg jutra bio pozvan u ured SDS-a, gdje mu je Beara osobno naredio da zajedno s jednim vojnim policajcem obidje mjesto ukopa. Premda tvrdi da to nije želio učiniti, Mirkovic ga je na kraju ipak poslušao. Čim je stigao, shvatio je da stroj iz komunalnog poduzeća neće biti dovoljna za kopanje tako velike grobnice, pa je zatražio bolju. “Obilježio sam područje za koje mi je rečeno da ga obilježim. Ono je bilo prilično prostrano”, rekao je on.

Tokom sljedećih tri dana, radnici iz komunalnog poduzeća su – po Mirkovicevim riječima – kamionima prevezli tijela i sahranili ih u masovnu grobnicu.

Karnavas je svjedoka upitao da li se Blagojević u bilo kom trenutku pojavio na licu mjesta. “Ne”, odgovorio je Mirkovic. “Tamo nikada nisam vidio Blagojevića.”

Karnavas je Mirkovica pitao i je li mu poznato što se dogodilo u skladistu u Kravici. Poput prethodnog svjedoka, i Mirkovic je potvrdio da je, krećući se putem, video mjesto na kojem se odigrao masakr. “Bio je to prizor koji nikada neće zaboraviti”, izjavio je on, pogleda uperenog u pod. Zatim je ispricao kako je vidio vojnika koji naredjuje petorici ljudi da legnu na zemlju licem nadole, te kako im potom puca u leđa.

Karnavas ga je upitao je li to na bilo koji način pokušao spriječiti, ili o tome bilo koga izvijestiti.

“Ne”, odgovorio je Mirkovic. “Nisam”, rekao je on, dodajući da nije poznao ubojice.

Na kraju je Karnavas, očito pokušavajući diskreditirati najvažnijeg svjedoka optužbe, Mirkovica upitao i je li, u razdoblju od 11. do 16. srpnja/jula 1995., imao bilo kakvih kontakata s Momrom Nikolicem.

A kada je Mirkovic odgovorio da nije, Karnavas je pažnju suda skrenuo na zapisnik s Nikolicevog svjedocenja, na kojem je tvrdio da ga je upravo Mirkovic obavijestio gdje se nalazilo između 80 i 100 leševa, te da je upravo od njega saznao da su oni prikupljeni, transportirani i pokopani u selu Halilovici.

Mirkovic je izjavio da ništa slično nikada nije rekao Nikolicu, te da ga tih dana nije ni video.

Po završetku ispitivanja, Mirkovicu se – zbog toga što je došao svjedociti u Tribunal – zahvalio sudac Liu Dakun (Liu Daqun). Međutim, i Mirkovic je, prije odlaska, pozelio nešto pitati.

“Da li bih se mogao rukovati s pukovnikom Blagojevicem?”

“Bojim se da to nije dozvoljeno”, odgovorio je sudac. “Zao mi je.”

Nakon toga je svjedok napustio sudnicu.

Treci svjedok koji se proslog tjedna pojavio na sudu bio je Jovan Nikolic, ucitelj iz Kravice, koji je 1995. radio kao upravnik jednog poljoprivrednog dobra u Bratuncu.

Srebrenica je, po rijecima ovog svjedoka, bila napadnuta usred sezone malina; on je vrsio pripreme za berbu i pokušavao plasirati taj proizvod na trziste.

Dana 13. srpnja/jula, oko 10 sati prije podne, svjedok je – iz zelje da sazna sto se desava u Srebrenici – napustio svoj ured u Bratuncu. Otisao je do obliznje raskrsnice, gdje je vidio autobuse i kamione prepune Muslimana koji su pristizali iz pravca Srebrenice.

Dok je stajao na raskrsnici, pokraj njega je u plavom “Zastavinom” fijatu prosao Momir Nikolic, koji mu je ponudio da ga preveze do Potocara kako bi vidjeli sto se desava. Zbog necega sto je opisao kao “cistu radoznalost”, Jovan Nikolic je prihvatio prezimenjakovu ponudu.

Ispricao je i kako je potom bio prestrasen onim sto je video u Potocarima, te kako je tamo ostao svega pola sata i kako se nakon toga vratio u Bratunac.

Karnavas je zatim podsjetio sud da je svjedok u izjavi koju je istraziteljima Tribunala dao 2001. propustio spomenuti da je u Potocare otisao s Mominom Nikolicem. “Mozete li nam, molim Vas, reci zbog cega niste ni spomenuli taj dogadjaj?”, upitao ga je Karnavas.

“Kada su tuzioci od mene zatrazili da svjedocim o Srebrenici, odazvao sam se s velikim zadovoljstvom, jer sam zelio obelodaniti ono sto sam znao i tako pomoci otkrivanje istine. Ali, Bratunac je mali grad i mnogi su ljudi ubrzo stupili u kontakt sa mnom, moleci me da im ne spominjem imena. Medju njima je bio i Momir Nikolic”, istakao je svjedok.

A kada ga je branilac upitao je li i Blagojevic od njega trazio tu vrstu usluge, svjedok je odgovorio da nije.

Na kraju je Karnavas svjedoku postavio i pitanja koja su se ticala masakra u Kravici. I ponovo je svjedocenje bilo stravicno.

Dana 14. srpnja/jula, svjedok je primijetio da mu nije stigao izvjestaj o prodaji malina u Kravici. Stoga je krenuo u skladiste u namjeri da utvrdi sto se desava. Kada je stigao, video je poslagane leseve i cuo pucnjeve.

“U toku je bila likvidacija”, rekao je on, prisecajuci se kako su ljudi bili postrojivani, kako im je bilo naredjivano da legnu i kako su potom bivali “vakcinirani”.

“Ljudi su bili u redovima od po petoro ili sestoro, i naredjivano im je da legnu. Osoba koja je za to bila zaduzena bi rekla ‘Sada cu te vakcinirati’, da bi im zatim pucala u potiljak. Nakon toga bi drugom vojniku bilo naredjeno da provjeri ‘vakcinaciju’ i svakoj od zrtava puca pod lijevu lopaticu”, rekao je Nikolic.

Svjedok je rekao da je bio duboko uznemiren onim sto je vidio, da je poceo vikati i psovati, zahtijevajuci da sazna zasto vojnici rade to sto rade. Ali, tada su mu prisli neki naoruzani ljudi. “Namjeravali su i mene da ubiju”, rekao je on.

Prezivio je jedino zahvaljajuci tome sto je i grupa staraca koji su zivjeli preko puta skladista vidjela sto se desava i umijesala se.

Nakon toga, svjedok se – kako kaze – vratio u Bratunac, gdje je u opcinskoj zgradi obavijestio izvrsni odbor da su se u skladistu dogodila pogubljenja i da bi tim povodom trebalo nesto poduzeti.

Karnavas ga je upitao je li postojala nada da bi adekvatnim mjerama vlasti uspele zaustaviti ubojstva, ali je svjedok na to pitanje odgovorio negativno.

“Ubijanje je do tada vec bilo skoro gotovo”, rekao je on. Zapravo je svjedok uveliko bio zainteresiran za rasciscavanje citavog tog kaosa. “Zelio sam osigurati da stvari ponovo pocnu funkcionirati.”

Stacy Sullivan je urednica IWPR-a.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/nikolicevo-svjedocenje-ponovo-pod-sumnjom>